

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 3 galbini mon. sunat6ria.

Brasiovu 16/4 Iuniu 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvania.

Incoronarea.

Actula incoronarii Mai. S'ale imp. Francisca Iosifu I. si alu Mai. Sale imperatesei Elisabetha, c6a rege si regina a Ungariei se impartiesce in 5 stadii.

I. In 8 Iuniu la 4 6re anuciara 21 deiertari de tunuri diu'a incoronarii. O multime de poporu acurse pe stratele destinate pentru trecerea conductului de inoonare. — La 5 1/2 camer'a deputatoru tiend' siedintia in plina parada. Presiedintele Szentivanyi invita pe deputati se porn6sca la incoronarea Maiestatiloru S'ale cu cea mai ferbinte dorintia, c6a atatu pentru Maiestati oatu si pentru ti6ra se resara din diu'a ac6st'a fericirea, care se p6te mai mare. Camer'a cu vivate entusiastice raspunde la ac6sta invitare si esindu se dusera cu caretele in Bud'a.

II. Indata dupa 7 6re, candu conductulu dupa ordinea prescisa in programulu de ceremonii incep6 a procede, candu aparura si cele 11 flamure ale regatului purtate de conti si baroni. Imperatulu si regele in uniforma de maresialu campestru ungurescu pre unu calu albu apropianduse de beseric'a Mariei s6u alui Matea Corvinu, avea indr6pt'a pe eppulu cu crucea apostolica, deastang'a-pe c. Edmundu Zichy ou sabi'a regatului sc6sa. La beserica se primi conductulu de in. cleru, de baronii remnului si de ministri. Se as6pta la pragulu besericeii venirea reginei, care vine in cal6sc'a de incoronare preste totu eleganta, statat6ria din aur si sticla trasa de 8 cai suri cu hamuri incarcate cu lustru de aur greu. Regin'a in haina alba de moire tiesuta cu argintu, 6r' tali'a ou unu peptariu ung. de catifea n6gra cusutu si festonatu cu argintu, purtandu pe capu o diadema de diamantu impunet6ria cu splend6rea ei. O voce din poporu strig6: Tu felix Austria nube! Unu „6ljen" sgomotosu la asta voce. Maiestatile intra in capela laturala, unde eppulu din Vesperimu pune reginei pe capu in locul diademei coron'a de casa. Procederea la altariu se face intre resunete de trompete si ohimvale, clopote. De ambele laturi stegarii cu flamurele tieriloru cor6nei Ungariei si purtatorii de insemuele pune pe perini de catifea rosia. Maiestatile se suie pe tronu pana se pregatescu prescisele incoronarii. Regele indata se redica si urmatu de eppi merge la altariu, unde lu primesc primatete; ingenunchia pe scara, si pune juramentulu: cumca v6e a pastr6 **dreptatea** si pacea in ti6ra; „esia se-mi ajute Ddiu si santele evangelia ale lui Ddiu!" De aci se duce in dosulu altariului spre a si depune calpaculu, mantau'a si sabi'a. Reintornanduse ingenunchia pe primul gradu longa altariu, primesc ungerea la inchiaiaturile manei, la cotu, si pe umerulu dreptei. De aci se reint6rna la tronu, ingenunchia si i-se pune mantau'a reg6sca. Dupa ac6st'a inoepe mis'a, si dupa graduale pasieace regele la altariu, ingenunchia si primesc dela primatete sabi'a lui Stefanu sc6sa, o da indereptu primatelui, care o baga in teaca si regele se redica. Primatete Lu incinge ou sabi'a. Aici regele se int6rce catra poporu, sc6te sabi'a si face 3 taiaturi crucisie, pune sabi'a in teoca si 6rasi ingenunchia. Conte Andr6sny si primatete Ei punu acum coron'a S. Stefanu pe capu si dupa ac6st'a Ei da primatetele scep'rulu si globulu regatului. Primatete si pune manile pe coron'a si bine cuventa pe rege. Babuitulu tunurilor si sunetulu campanelor din ambele orasie si musicele anucia poporului, ca coronarea e esecutata. Regele precedatu de flamurele tieriei se conduce la tronu.

Primatete 6rasi ei da binecuventare si presiedintele min. striga „6ljen a kir6ly" (se trai6sca regele!) ceea ce insufleti multu pe adunarea, ce const6 din nobilime, dame de curte, care pers6ne de ambe secele 6r6 imbracate pe intrecute in vestimente de cele mai splendide si mai preti6se, (voru fi fostu o suma mare de costume cumparate si chiaru pe contulu cerealeloru de pe campu). Masele de poporu, ce erau pe dinafara urmara inspiratiunii comune.

Acumu se lu6 coron'a de pe capulu reginei si ambele Maiestati mersera la altariu, unde regele present6 primatelui pe regin'a, cerendui incoronarea. Regin'a ingenunchia, monarchulu se reint6rce la tronu. Suptu litania min. presiedinte cu supremulu magistru de curte ieau coron'a de pe capulu regelui si o punu pe altaru. De aci urm6za ungerea reginei c6a si la regele si dupa ac6st'a primatete atinge cu coron'a umerulu dreptu alu reginei si dupa aceea Ei da scep'rulu si globulu regatului. Regin'a inca se duce in modu serbatorescu la tronu.

Urm6za „Te Deum" si continuarea misei Maiestatile jertfira bucati de aur. La 9 1/4 inoepe conductulu a esi din beserica.

III. Maiestatile cu conductulu procedu la beseric'a garnis6nei indata dupa actulu incoronarii intre sunetele campaneloru. Min. Lonyai inoepe de la beseric'a incoronarii oalare cu deputatiunea impartirii monet6loru arunca monete de aur si argintu intre poporulu, ce form6 ordinile laterale. 6r6 picanta a ved6 cum cant6 pe intrecute se apuce cate o moneta memorialis. Panur'a tricolora — rosia-alba verde — peste care mergea procesiunea la beseric'a garnis6nei indata ce trecea conductulu, f6 rupta sfasiata, sfarticata si rapita de mii de mani, care cum apuc6. —

La 9 3/4 sosira Maiestatile in beseric'a garnis6nei, care 6r6 decorata cu totu felulu de flamure si tapeturi si se pusera pe tronurile redicate in partea evangeliului. De adr6pt'a tronului st6 primatete, deasteng'a archiepiscopulu de Calocci'a si ceilalti din conductu mai onoratorii. La gradele tronului se af6 si capitanelu gardei pretoriane si capitanelu de gendarmeria de garda; generalu adjutantulu Mai. S., Crenneville si alti eppi, judicele curiei, ministri, conti, baroni, archiduci etc. etc. si toti decoratii si demnitarii. Mai. Sa se incinse ou sabi'a S. Stefanu si dupa programa esecut6 actulu cavaleriloru de pinteni, facundu pe mai multi domni, cavalieri de pinteni de aur. Si finindu acestu actu esira din beserica; Mai. Sa incal6c6 murgulu de incoronare intre vivate sgomot6se si conductulu 6rasi intre sunetulu campaneloru si musicelor prin strat'a domniloru procese preste podulu de catene in piati'a cea mare din Pest'a la beseric'a parochiala, unde se af6 tribun'a pentru depunerea juramentului. Aici sosise si vaporulu cu corpulu diplomaticu, membrii ambelor camere si deputatiunile sen. imp. si cea comunala din Vien'a. Mai. Sa imperat6s'a dimpreuna cu damele treouseru mai nainte in casa asi6 numita casa cuestoriala, s6u comerciala a Lloydului, apr6pe de tribun'a de juramentulu, 6r' conductulu ajunse la podulu de feru de preste Dunare. Aici in trecere d6 conductulu o privelisce impunet6ria. Banderiile iazigiloru, cumaneloru si haiduciloru in multime mare. Banderiulu din Pest'a alu reginei costumatu ou ci6reoci vineti, atila de metasa alba si ou gaetane albe cu mant'a si cuoime de catifea albastra cu borduri albe, 6r6 elegant'a cea mai straoardnaria. Banderiile oelorulate comitate cu flamurele si costumulu loru deosebitu infacis6 una emblema martiala de coloru diferite. Maramuresiulu 6r6 reprezentatu cu banderiu distinsu cu bunde de lupu si pei de ursi. Apoi magnatii 6r6 imbuiati de prisosulu luoiului de lusu, d. e. cont. Breuner pre unu arabu c6a p6n'a corbului, f6

obiectu de admiratiune, in costumulu din secululu alu XIV (pe vremea lui Matea Corvinu); c. Edm. Batthy6ni, urmatu de doi lacai purt6 costumulu de argintu, coifu si camesia de zale. C. B6la Szech6nyi in costumulu lui Zrinyi. P. Eszterh6zy, Lad. E6nyadi, Ios. Zichy jun.; min. pres. c. Iuliu Andr6sny totu cu baltage si maciuci. Min. Beust lutatu de maghiari calariea pe unu calu suru ou siabrace suptu siea cusute totu cu aur; eppi si prelatii in ornatu albu si auru cu mitre, cor6ne, carji. Archiducii in forma de generali unguresci presesi de unu eppu, ce purt6 crucea de argintu, si de purtatoriulu sabiei regatului, dupa cari urm6 Mai. Sa imp. si regele cu coron'a si paliulu lui Stefanu. Gard'a pretoriana unguresca cu pei de tigru, gendarmeria de garda si husarii inchiaia conductulu. Pe unde aparea imperatulu si regele resun6 atmosfer'a de vivate neinctate. Pe tribune si balconi in Pest'a se arunc6 si falsai6 batiste, pelarii, flori, cununi, flamure. La 10 3/4 imperat6s'a esi in balconulu de sticla din edificiulu comercialu alu Lloydului. De adr6pt'a se af6 balconulu corpulu diplomaticu, de asteng'a damele, in mediloculu piatiei intre beserica si Dunare se af6 tribun'a destinata pentru depunerea juramentului.

IV. Imp. danduse diosu de pre calu cu crucea si sabi'a regatului inainte, de d6ue parti primatete si archiepiscopulu de Calocci'a, se suie pe tribuna, care st6 suptu ceriulu liberu in splend6re regala „6ljen a kir6ly" — se trai6sca regele! — resun6 fara a voli se mai incete. Pe tribuna 6r6 o inaltatura auria redicata pentru rege — precum nu 6r6 mai inainte — faouta la deosebit'a dorintia a primatelui. Primatete dise: coron'a apostolica trebue se st6 mai inalta deoatu thiar'a (mitra). Imp. se suie pe ac6sta inaltime tienendu in stang'a o cruce de aur, redica trei degete ale dreptei si intorsu catra reprezentantii besericeii si ai natiunii depuse juramentulu, care tiend' vro 5 minute. Suptu acestu momentu miscarea in cei mai multi st6rse lacrimi. C. Andr6sny striga: se trai6sca regele! La care raspunde unu vivat sgomotosu pana candu Andr6sny prin unu semnu avis6 tacere. Regele finesce juramentulu si intre vivate se da diosu de pe tribuna, si conductulu pornesc preste strad'a vaciana si dorotea la colin'a de incoronare.

V. Actulu acestu din urma f6 suirea regelui calare pe colin'a de incoronare. S6rele stralucie refrangundusi radiele in splend6rea cor6nei S. Stefanu pe capulu unsului rege. Regele si trage sabi'a si oatra cele 4 plage ale lumii cruciesce ou sabi'a. Salvele se rev6rsa, tunurile bubuie, masele inaltia vivate, urmandu pe regele, care se reint6rce intre vivate si salve la Bud'a — in resiedintia intre urari si sunete neinctate. —

Sosindu Mai. Sale in resiedintia din Bud'a conductulu se despart6 ducanduse la ale sale, 6r' Maiestatile-si spalara manile servite: de 2 fii de nobilu ce purt6 spalatoriulu, de min. pres. care torn6 apa si de primatete, care d6 stergariulu; simbolu ac6st'a plinu de insemnatate. La prandiulu 6r6 archiducii, si din corpulu diplomaticu une auctoritati si demnitarii mai mari. Maresialulu de curte pune coron'a pe o m6sa deadr6pt'a pe o tava de aur si custodii (pazitorii) cor6nei stetera longa dens'a sub totu decursulu prandiului. Mai. Sale sediendu la m6sa aven deadr6pt'a pe primatete si archiepiscopulu de Calocci'a, 6r' deasteng'a pe nuntiulu apostolicu si min. pres. Andr6sny. Candu be6 Mai. Sale 6spetii se scul6 si afara inoepea salve si musica. Dupa finea prandiului MMai. se retrasera in despartimentele din laintru. — Acestea dupa mai multe diurnale. — „H. Ztg." report6za, ca la 7 6re deman6ti'a intre cleru se af6 si metrop. Si aguna, eppi Vancia si Popasa

— se întielege, ca si ep. Selagianu. — Cavalerii de pînteni de aur (equites aureati) se procliamara urmatorii: Vincentiu de Almásy, br. Apor Geiza, c. Georgiu Bánffy, c. Andrea Eszterházy, Timoteu de Frideczky, dep. Aug. de Huszár, Koloman de Kardos, dep. Albin de Latinovics, c. r. camerarii, c. Alecs. Lazansky, br. Dionisiu Modnyanski, c. r. cam., Stef. Melczor de Kelemes, consiliarii intimi si personalulu r., c. Koloman Nako, c. r. cam., Ioane Németh de Demeter, posesorii: br. Eugeniu Nyáry; c. r. cam. c. Gabr. Pejacevics, c. r. cam. Alecs. de Revitzky, secret. aulicu Lud. de Semsey; c. r. cam. c. Stefanu Szapáry, Bernhard Sztatányi de Sztar; dep. Alecsandru Teleki, Lad. de Torkos; secret. min. I. de Victoris, dep. Iacobu de Vojnici, posesore.

Dupa amédia se tienù in redutul cetatii unu banchetu de incoronare, unde se aflá demnitarii. Primatele redicà toastu pentru pareahtoná incoronata, pe candu venise si Mai. Sale pe la 5 óre, inaltu cari dupa 1/4 óra éi' se indepartara. Celelalte toasté erá imprumutate, candu pentru dualismulu nemtíescu, candu pentru celu ungurescu; pentru Beust, pentru amicitia si durarea ei intre unguri si nemti. — Fispánulu Szögyény pentru popórele germane si slavice din imperiu; Besze pentru Deák Sér'a iluminatiune, cu tóte ca erá impededata de ventu. Edificiulu societatii nautice cu vaporu erá cu unu transparentu in 3 caturi cu insemnele corónei fórté pomposu. Academi'a, Lloidulu, palatulu Koburg Jankovics, c. Károlyi, cas'a sva-tului, cas'a municipala, teatrulu, universitateá, sinagog'a tóte iluminate etc. Focuri artificioáse pe podulu de feru si la cas'a comunala. Mai Sa intre vivate dede o róta si la iluminatiune.

Insemnele de coróca se aflara espuse, si ospetii se imbuldíeá infricosiatu spre a le oculá. Numai la aruncatul moneteloru memoriale, si la ruptulu tapeteloru dela colín'a de incoronare erá indesuirea mai cutezata pentrucá fiacare se póta apucá o tréntia séu chiaru si gliá séu pamentu spre aducere aminte, séu cá semnu de norocu superstitiosu. —

Care natiune se fia conducátore in politic'a Transilvaniei?

II. Se vedemu in ce sta acea politica ardeléna atatu de sanetósa, pre care dn. Köváry o naltia mai pre susu de a romaniloru in cei dóuadeci de ani din urma cum si pre catu ne lasa impregiarile se o specificamu.

A'si marturisi nesciinti'a si necapacitateá de a se apara de mesuri absolutistice si de a guberná ei insii, apoi din acea cauza si totuodata cu scopu de a maghiariza pe romani a cere fusiunea tierii cu Ungari'a.

A lua dela tierani pamentulu prin famosulu urbanu din 1847.

A slabi pre catu numai se póte pe elementulu romanescu, fara carele acésta tíera ar deveni pe siguru séu unu codru plinu de féra selbatece, séu o colonia nemtíesca, niciodata inse unguresca.

A prinde arme in contra regelui si marelui principe, a'lu destrona si eosila, totuodata inse a si chiama pe muscali in tíera cu preaplecata „jalba" adresata ozarului Nicolae.

Dela 1850 a conspira à la Orsini, Mazzini, Lübeny etc., in Londonu, Paris, Turinu, Bucu-rosi (1856), Focsiani (1862), Berlinu (1866).

A irita absolutismulu si mai multu prin denegarea contributiunii si a recrutiloru.

A tiené pe regimu si ohiaru pe monarohulu cu cele mai felurite calumnii in grija permanenta din partea romaniloru.

A desfiintiá autonomi'a Transilvaniei in 1848, éra in 1863 a nu voi se iai parte la diet'a acelu mare Principatu sub ridicolulu preteostu, ca aceea si ar fi conchiamata pre temeitu unei legi electorale octroate dupa o revolutiune si dupa unu absolutismu, care ambele resturna-sera in 10 ani tóte cu fundulu in susu si sparsera prin atatea legi tiranice remase din trecutu.

A protesta in contra oricarui octroy, a primi inse cu tóte bratiile patent'a urbanala din 21 Iunie 1854 care straurá la 5200 familii preste 72 milióne fl. in pungá si despoia pe o parte a locuitoriloru de mosiór'a strabuna.

Éca inalt'a politica laudata de dn. Köváry. Marturismu ca romanii transilvani se pricepu reu la politicé de felulu acosteia, pentrucá „dascaii" loru nu i'au invetiátu asié ceva. Soimusi atá'ta, ca precum in batalii,

asié si in politica lumea cauta numai la rezultate si judeca pe conducatorii numai dupa acelea. Dara fiinduca insusi dn. Köváry nu denéga romaniloru óresicare capacitate, ce scii frate, póte fi ca pe viitoru se voru vedé siliti a merge si ei, déca nu in scól'a lui Machiavelli, incaí in a fanariotiloru, de care densii pana acum totudeaun'a s'au ingretiosiatu. Voiti asié? Luative sam'a ce faceti.

Inse dn. K. mai atinge precum vediuramu inca si alte calitati eminente, de care s'ar bucura natiunea maghiara si ar fi lipsita cea romanésca. Se le vedemu in ordine.

Natiunea maghiara are aristocratia, éra cea romanésca nu are.

De cate ori se ve mai spunemu, ca romanii nu simtu nici o trebuintia de aristocratia intru intielesulu ungurescu si nemtíescu, ci inca se apera de ea? De cate ori se aratamu spre tierile romanesci, unde feudalismulu nici dupa cele mai incordate inceroari straine n'a pututu prinde radecini, éra de cativa ani incóce se curatira tóte urmele lui. Aristocratia? Da, romanii inca dorescu si voiescu din totu sufletulu cá se aiba o aristocratia pre catu numai se póte mai numerósa, inse intru intielesulu etimologicu curatu: aristocratia morálei, sciintii, meriteloru, patriotisimulu luminatu. Acésta aristocratia li se imultiesce successive si ve damu parol'a, ca nu vomu crutia nici spese nici ostenála, pentrucá se o imultim nemarginitu.

Mé rogu cá cu burgesi'a maghiara din Transilvani'a se nu prea faceti gura mare. Decatu asié burgesia, mai bine nimicu. Au nu ve le dn. Köváry, ca o parte mare a burgesei maghiare abíe isi scie manjí numele; intieleginti'a sa cá si a saténului, éra manufacturerele sale sémana multu cu ale daciloru, pentrucá de candu au venit pe locurile acestea, n'au mai invetiátu nimicu; éra cei carii sciu ceva mai multu totu sunt straini cá si in tierile romanesci si cá in Turci'a. Din ce elemente sta de eos. burgesi'a capitalei Clusiu? Din sasi vechi maghiarizati, polonii emigrati unitariani, sasi si nemti venitii din nou romani, corciti si restulu unguri. Se'mi spuna dn. Köváry, cati deputati din burgesia au fostu la diet'a din Clusiu si cati sunt la cea din Pest'a? Paremise ca nici unulu. Apoi aceea e burgesia! Fiti siguri ca inca 20—30 ani si cu burgesi'a ve ajungu si romanii. A uitatu dn. K. ce a patitu elu insusi cu burgesi'a cea servila de cismari si argasitori din Turd'a, din cauza ca elu din intempleré nu este Nagy-ságos?

Inse literatur'a, diaristic'a, scólele?

Reconóscemu ca pe acestu terenu suntemu remasi de natiunea maghiara, pentrucá pre catu timplu amu fostu selavi, n'amu pututu inainta. Dreptu ca in Transilvani'a si Ungari'a avemu pana astadi numai vreo 11 foi politicé si nepoliticé; dreptu ca tiparimú carti relative prea pu cine; dreptu ca abíe avemu pana acum cu totulu la optu sute scóle comunale si aici in Transilvani'a numai trei gimnasii, trei facultati teologice, trei institute pedagogice si vreo treidieci scóle normale, éra pre la facultati de afara abíe numeramu cate 100 tineri pe anu. Dreptu ca art'a dramatica o cultivamu numai uneori cá diletanti si atunci inca ne vine se producemu mai multu totu tragedii istorice; pentru aceea inse créda ori cine, ca romanii nu vreu se tréca in ochii lumii de mai multu din ce sunt. Déca ei se afla numai acelea unde sunt, acésta nu e vin'a loru, ci este vin'a despotismulu ce apasase cerbicea loru. De altmintrea provecamu pe dn. K. cá la locul acesta se mai traga o paralela intre scóle si alte asediamente de cultura la unguri si intre ale altoru natiuni luminate; au nu va fi elu silitu a'si ascunde faci'a?

Ei, dara dn. K. cá istoriografu mai intréba: Unde este trecutul istoricu al natiunii romanesci?

Vedi aici este simburerele paraleleloru dlui K. Densula este amicu alu dreptului istoricu, éra apoi fiinduca romanii cá natiune in Transilvani'a de mai multu timplu nu s'au bucuratu de drepturi istorice, elu aluneca a le denega chiaru si trecutul istoricu si a'i considera cá si cum aru fi venitii numai cá de 20 ani in tíera.

Aici este locul a trecé si la o alta mustrare grea ridicata de dn. K., candu dice, ca romanii aparanduse, saru candu la dreptulu istoricu, candu la alu naturei. K. nu voiescu a vedé, ca purtarea romaniloru in acésta pri-

vintia e strinsu logica. Romanii cá cetatiene de statú, cá compatrioti locuitori ai Transilvaniei acépta si apara cu totu zelulu si determinatiunea tóte acelea drepturi istorice ale acéstu mare Principatu, prin care se póte asigura ecsistinti'a ei cá tíera autonóma, cá individualitate istorico-politica, éra din contra romanii cá natiune respingulu dela sine cu urgia tóte acelea drepturi séu mai bine privilegiari ale natiuniloru conlocuitoire care pentru ei sunt nedrepturi istorice, sunt asuprire si tirania seculara, pe care nu mai voiescu a o suferi; de aceea si pretindu atatea reforme.

Si adica dn. K. nu era se pricepa atata lucru? Audi coló!

Ceea ce observá dn. K., ca precumpianea politica se castiga cu nespusa ostenála, o sciamu si noi, o amu si spus'o mai de multe ori conationaliloru nostrii, apoi totu de atatea ori amu adausu: Luative sam'a, cá unii séu altii se nu ve insiele nici compromisa. Spuna inse dn. K. in calitatea sa de istoriografu: care poporu din lume nu a fostu insielatu. Apoi romanii in putetiunea loru?!

Noi inca reconóscemu ca romanii transilvani au comisu vreo dóua trei erori politice destulu de grele, acelea inse nu sunt cele imputate romaniloru de catre corifeii unguiloru. Crim'a cea mai grea politica imputata nóua de unguri este, ca amu primitu dela monarohulu patente si rescripte unilaterale, adica octroy. Sute de ani amu asteptatu dela diet'a feudalista legi favorátore; aceleasi inse sute de ani ni s'au denegatu in modu categoricu. Ori candu unu corpu legislativu este necrutiatoru si tiranu, se o scia ca elu impinge poporulu pe o cale séu pe alt'a in braziale absolutismulu.

Tirani'a feudala pana la 1848, barbari'a crunta revolutiunaria din 1848/9, absolutismulu de diece ani cadiatu si preste romani fara vin'a loru, au fostu totu atati factori carii au indoplecatu pe romani cá se imbratiasiedie cele dóua acte de statú Diplom'a si patent'a, prin care loru cá natiune li se dá pre catu nu avusera niciodata sub sclavi'a feudalismulu, éra patri'a loru inca era se reintre in rangulu tieriloru autonóme si se lupte pentru drepturi mai intinse intr'o linia cu celelalte tieri ale monarhiei.

Déca acésta e crim'a cea mai grea a natiunii romanesci transilvane, apoi ea ii este comuna cu auctorii Diplomei din 20 Oct. carii precum bine sciti, au fostu parte mare maghiari, comuna cu magnatii maghiari, precum grafii Szechényi, Zichy, Nádasdy, Pálffy, Forgách, Cziráky si altii o multime. Romanii inse nu vedu in acésta fapta a loru nici unu pecatu politicu. In Europ'a sunt cunoscute cele dóua cali, prin care popórale au scapatu de tirani'a feudalismulu, adica aliantia séu cu revolutiunea, séu cu absolutismulu monarohiloru. Alta cale nu este. Romanii au preferitu si astadata a cere ajutoriulu potestatii absolute a monarohului spre a scapa numai de jugulu feudalismulu, éra mai departe si indata dupa aceea au luptatu si voru lupta in veci pentru libertatea constitutiunala.

Se incheiemu. Romanii transilvani au pututu comite pecate politice, pentru aceea inse ei nicidocum nu mai sunt aplecati a se retrage dela conlucurarea in afacerile patriei loru, ci tocma din contra nu voru inceta niciodata a'si cere la aceeasi partea cunvenita loru, éra cá se se invoiescu romanii a lasa conducerea politica a tierii numai in manile unei natiuni, acésta dupa catu am pututu cunóscé pe romanii din a dóua diumetate a vécului nostru, nu o vomu puté crede niciodata.

G. Baritiu.

Dupa „Magyar Polgár" din 8 Iunie studentii maghiari din Clusiu esecutara in o bravura mare, pentrucá adunanduse mai multi dintre ei in cafenéu'a de sub casele grafului Rhedei arsera pe generalulu Görgei in — „Pesti Napló" Nr. 128. Adica domisiorii din Clusiu s'au nacajitu, pentrucá Görgei in epistol'a sa invinesce pe Kossuth pentru tóte desastrelé cate au oadiutu preste Ungari'a, Transilvani'a si Croati'a.

Acea vitejia minunata fú primita de catre cei adunati in catenea cu „éljen" sgomotóse.

Bravo bieti, inainte numai pe urm'aceloru din Pesteá; trantiti studiile la o parte si faceti barbatesce la politica mare, aruncative voi de

rovic asemenea apasă fratiloru sei, ca credintiosi istoriei trecutului voru stá statornici cu fratii loru croati. —

AUSTRIA INFER. Vien'a 10 Iunie. A-tatu in cas'a deputatiloru catu si in casa domnilorु s'a primitu adres'a dualistica cu majoritate. Pré pucini centralisti si mai pucini federalisti se audiea cu o voce, ce suná in desierto; polonii se alaturara si chiaru neci slovenii nu disera ba. Prin urmare dualismulu a invinsu. Deci din tóte desbaterile ne póte servi spre orientare scrutatóre si atentiva vorb'a domnului de Beust, care o tienù in cas'a deputatiloru senatului cu acésta ocaziune, din care noi scotemu numai vre-o cateva pasagie, si anume dupa introducere dice: „Eu fui chiamatu in imperiulu acestu mare si frumosu spre a conduce politic'a lui esterióra.“ Indata dupá acésta dice, ca a trebuitu se vina la convictiunea, ca pusatiunea esterna a Austriei, influinti'a si creditulu ei numai atunci se potu recastigá si consolidá, déca se va escutá aplanarea cu Ungari'a „inse totuodata in celelalte provincie ale monarchiei se va restatori o stare securisata si constitutionala si unu regimulu liberalu se va poté aduce la valóre.“ Ast'a e caus'a stramutarii lucrurilor, care s'a aplaudatu de catra Europ'a si se afla si in adresa, in care elu vede unu programu de cuprinsu „nu indereptu, ei inainte!“ Elu apromite restabilirea unu ministeriu deplinu si incredintéza pe deputati, ca numai cu pretiulu invoicei cu Ungari'a s'a pututu castigá restatorirea constituitionii din Febr. apoi impregiarile pusatiunii geografice si dóra si ceva de mirósa a uniune americana ar' fi servitu de indemnu urgentu. Lauda iniciativ'a coronei si impregiararea, ca schimbarea lucrurilor in Ungari'a a inceputu cu unu ministeriu care spriginitu de mare majoritate nationala e moderatu, cu simtiuri dinastice, cu simtiuri bune maghiare, dara bune si austriace si lauda pe unguri pentru simtiulu oelü estraordinariu constituitionalu, care ajutu si constituitionismulu de dincolo. Altufeliu se se fi facutu opunere unguriloru, ar' fi intratu neincungiarabilu o alta stare (absolutistica). Prin urmare numai alegera, ce o facù regimulu a fostu apta spre a incungiará pusatiunea abnormala si extrema. „Se nu mai asteptamu ddloru, procesulu euro pénu de strafomare, elu nu astépta, si imperiuride, cari facia cu elu vréu se-si apere si solidáze loculu, trebue se faca computu cu relatiunile de facia, si nu numai cu teorii si dorintie góle (bravó! bine!). Beust provóca pe nemti se nu fia cu neincredere, ca cu increderea reciproca facia cu regimulu ungurescu voru merge mai departe decatu cu o neincredere disolvatória, chiaru si la conflictulu din Lucsenburgu, dice, a ajutatu multu apropiarea deslegarii oestiiunii unguresci, pentruca Austri'a a pututu pasi cá medilocitóre fora temere de neliniste interióra. Ei pare reu, ca slavii presopunu, ca regimulu documentéza o tendintia indreptata cu neaplecarea oatra natiunea slava, cu tóte acestea elu nu se va departá dela objectivitatea judecatii sale; — arata credinti'a sa, ca sen. acést'a imper. se va consolidá. Domnii mei! dice mai departe, „trebue se ve mai punu una la anima: Pentru tóta nelinistirea animeloru, care ese din laintru, va avé regimulu si senatulu o privire observatóre si benevoitóre, inse pentru nelinistirea animeloru, care se aduce din afara inlaintru, pentru acést'a inca va avé regimulu si reprezentanti'a imperiale unu ochiu atentivu, inse unu ochiu aspru in strictetia (aplausu straordinario).“

„Unulu dintre onorabili oratori a disu: óre cestiunea nationalitatiloru, care sgundie tóta Europa, va trece peste Austri'a fara a lasá ceva urme? Nó, Domnii mei, eu credu, ca pentru acést'a n'avemu lipsa se grigimu (ilaritate!), ci se purtamu grigia, cá ea se triéca pre dinaintea Austriei fora periculu. Se ne intindemu man'a de reconciliare — reimpacare — in tóte partile, si Europa ne va multiami, pentruca póte Austri'a este aceea, care desbraca oestiiunea nationalitatiloru de periculu celu mai de capetenia si medilocesce, cá ea se nu mai fia o nelinistire armata, ci unu elementu de linistire. (aplaulse indelungate!)“

Adresele sau tramisa, si la incoronare dupa invitatiune inca au alesu deputatiuni ambele senate; ambasadele tóte tramisera reprezentanti la

Pest'a, chiaru si din tieri mai departate se facù acésta considerare. —

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresci. Mari'a Sa Domnitorulu romaniloru pléca la Moldov'a, si dupa cum se spune, de acolo prin Galiti'a si Berlinu va visitá Parisulu. —

Sub titlu „**Instructiunea publica**“ publica „**Romanulu**“, cumoa pentru 1-a Aug. an. 1867 se convóca **societatea literaria romana** in Bucuresci si inca prin decretu cu data 29 Maiu 1867, aprobanduse diurnalulu consiliului de ministri, inchiaiatu in siedinti'a din 27 Maiu. Déca nu se va mai revocá si acestu decretu cum o patí celu de antierti, atunci speramu, ca se va pune inceputu fórte priintiosu si neaparatu de lipsa pe campulu literaturii romane. —

— Eminentia Sa parintele metropolitu, primat alu Romaniei, si-a luat concediune dela min. cultului spre a calatori la baile din Valcele.

— In tóta Romania s'au simtitu urmele si agitaciunile unoru agenti propagandisti, cari venéza opiniunea in folosulu intentiuniloru ruse-orientale, se intielege de sine, ca cu cugetu de a imparechiá solidaritatea si soliditatea romaniloru in favórea intentiuniloru, ce le are Rusi'a pentru panslavismulu seu si mai de aprópe in Bulgari'a, unde incede a se incinge o insurectiune. Regimulu Romaniei a emis unu comunicatu oficiosu in „Monitoru“, cá locuitorii straini, cari se afla asiediatu in Romania, séu se afla de curundu venitii pentru afaceri de orce feliu, se nu se incumete a agitá pe pamentulu Romaniei si a lucrá in interesulu intreprinderii natiuniloru loru in pericululu Romaniei, fiinduoa Romania e indatorata a pazi neutralitatea si regimulu cu dorere de reu s'ar vedé necesitatu a face vreunu actu de rigóre asupra estoru feliu de agitaciuni.

In necsu cu acestea agitaciuni vomu publicá in Nr. viit. unu prepusu esitu in publicu, cumca unu colonelu rusu ar tiese firele agitaciuniloru in Romania acum de mai multu timpu.

„**Romanulu**“ prin unu articulu datu in publicu ilu dete in tarbacéla pe dn. colonelu Hahn, care vrù a'si spala in publicu manile, ca n'a luat nece o parte la ceea ce a facutu pentru agitaciuni, cu princ. Muruz. —

FRANCIA. Parisu. Servit. „**Monitorulu Rom.**“ Ecuyerulu imperatorului vediundu miscarea asasinului, unu june polonu de douadeci ani aprópe, numitu Berezovski, si venitu de dóua dile din Belgi'a pentru a omóri pe Cearu, a facutu o saritura violinte cu calulu seu pentru a se pune intre asasinu si suverónu. Glontiu lu treoutu prin narile calului seu, si apoi intre imperatori si marii duci si ranesce pe una dama dint'una trasura de pe ocalta parte. Sangele din ran'a calului a stropitu vestimintele Cearelui si ale Czareviculu. Celu de alu doilea glontiu n'a esitu din a dóua tiéva ce a plesnit in manele asasinului, care cu mare greutate a pututu fi scoosu viu din manile multimei, ce proferá simultaneu tiepete de mórte si aclamatiuni energice, traiéscu imperatorulu, traiéscu Cearulu! Cándu Napoleonu a vediutu, ca Alecsandru nu erá ranitu, ei dise zimbundu: Sire, amu fostu impreuna la focu. Cearulu respunde: Destinadele nóstre sunt in manile providintiei. Dupa aceea Napoleonu a recondusu pe Cearulu la Elisée. Sér'a a fostu unu balu la ambasada rusa, la care a asistatu Cearulu, principele si principesa Prusiei, Napoleonu si Eugeni'a; ei au fostu primiti cu aclamatiuni. Napoleone a ridioatu unu toastu pentru preservatiunea Cearelui si Cearulu a respunsu printr'unu altu toastu.

Publiculu a aclamatu asemene caldurosu pe Cearulu, cándu s'a dusu Joi sér'a in trasura deschisa se védia pe marea ducesa, sora-sea la Marele-Hotelu.

Sér'a a fostu unu oficiu divinu in tóte bescericele. Multime numerosa;

Parisu 7 Iunie. Sér'a una multime de persóne de tóts rangurile s'au dusu a se inscrie la Tuileries si la Elysée, pentru a felicita pe imperatori.

Parisu 8 Iunie. Cearulu a primitu felicitaciuni telegrafice dela imperatulu Austriei.

— Eri, Parisulu si mai multe alte orasie au fostu iluminate. „**Monitorulu**“ a publicatu numerose adrese ale consiliilor municipale contra atentatului emigratiunii polonese.

„**Franci'a**“ repórta respunsulu Cearelui la felicitatiunile ministriloru francei, care dice, ca evenimentulu produsu n'a facutu de catu se restringa mai multu legaturile cari unesou pe Cearu cu Franci'a si cu imperatorulu.

Manifestatiunea simpatiei publice va lasá Cearulu una suvenire nestérssa.

Parisu 9 Iunie. Emigratiunea polóna a semnatu una adresa la Napoleonu, protestandu contra atentatului. Numerulu arestatiloru in urm'a atentatului se urca la vreo treidiecei din partitul poloniloru. Toti suveranii au felicitatu prin telegrafu pe imperatorulu pentru preservarea sa si a óspetelui seu. Cearulu a primitu eri pe ministrii francei diundu, ca evenimentulu nu va poté servi decatu a restringe legaturile oelü unescu cu Franci'a si cu imperatulu seu. Acésta manifestatiune a simpatiei publice ei va lasá una suvenire nestérssa. —

In ROM'A se serbéza la 1800 ani timpulu martirismulu apostoliloru Petru si Pavelu in diu'a de 29 Iunie, unde voru merge epii invitati din tóta lumea. — Regimulu Italiei a cerutu dela Papa, cá pentru stirpirea revolutionismulu si lotrismulu se concéda a ocupa vreo cateva districte cu armata si se crede, ca S. Sa Papa ar fi concesu, ceea ce ar fi semnu de bunu auguru pentru nationalitate. —

RUSIA. Petruburgu 7 Iuni. In tóte bescericele se tienù „Te Deum“ de multiami pentru scaparea imperatului de pericululu atentatului. In tóta Rusi'a se face asemenea, si poporimea e neodihnitá si astépta reintórcerea Cearelui. Iritatiunea la audiulu scriii fù fórte mare.

GRECIA. Atene 7 Iunie. Eri mai multe fregate turcesci au trasu asupra vaporului grecu „**Arcadion**“, care fugea spre Cerigo. Fregatele 'lau urmaritu pana la intrarea portului.

Fregata gréca „**Hellas**“ s'a dusu se'i de ajutoru. Ambasadorii mariloru puteri au tramisu navi de resbelu. —

E r a t a. In Nr. 42 s'au stracuratu unele erori fórte neplacute: anume pe f. 1 semicolón'a 3 revolutiuniloru alvinciana citeisce Resolutiuniloru etc.; si se tienea fórte norociti incatu... acestu incatu remane stersu afara; f. 166 se intinse certa, di: se incinse. — In Nr. tr. in diploma cetesce Nr. 10 la loculu seu, unu singuru 10. —

Nr. 4172—1867.

2—3

Publicatiune.

Prin acésta se face de comunu cunoscutu, cumca, dupace si a dou'a licitatiune, tienuta in 25 Aprile a. c., in privinti'a cumpaneii cetatii a remasu fara resultatu, in 27 Iunie a. c., si anume joi la 9 óre inainte de prandiu, se va tiené una a treilea licitatiune la cas'a svatului, in sal'a siedintiloru comunitatii pe risiculu si spesele arendatorului de acum Paulu Fuhrmann, cu aceea concediune, ca emperatoriulu va poté folosi loculu, celu despartitu, de la feréstra de catra patia, pentru esercierea unei industrie private.

Conditiiune arendarii se voru ceti inainte de licitatiune, se potu vedé inse si pana atunci in órele indatinatice oficiale. La care licitatiune repetita doritorii de a o luá se se alle la diu'a numita provieduti cu unu vadium de 150 fl. v. a. si cu unu documentu de cautiune preste 1500 fl. v. a.

Brasiovu in 29 Maiu 1867.

Magistratulu urbanu si districtualu.

Nr. 632/civ.

1—3

E d i c t u.

Din partea judecatoriei sing. branéna in Zernesci se face cunoscutu lui Aldea Benga din Sirne tienutul Branului, ca Stanu Colesiu din Zernesci a inaintatu in contra lui incusa la 6 Maiu a. c. Nr. 632 pentru 3 galbini, 10 fl. si 18 fl. v. a. c. s. c.; si fiinduca ubicatiunea presenta a incusatului e necunoscuta, asié i s'a denumitu de curatore spre reprezentare in acestu procesu diu advocatu Nanasi din Fagarasiu.

Incusatulu prin acésta se face atentu, ca pana la diu'a de infaciosiare ordinata pe 31 Augustu a. c. are ori asi informa curatorele in privinti'a starei causei sale de judecata spre alu poté representá cu succesu, séu a face cunoscutu judecatoriei unu altu reprezentante, ca la din contra pericululu ce ar urmá din nebagarea in séma a acestei provocari, are a'si-lu ascrie incusatulu.

Zernesci in 10 Maiu.

Judecatori'a sing. branéna.